

Franciscus als linkse rakker

Jenne DECLEIR incarneert heilige in een epische vertelling van Dario Fo

- ▶ Theatermaker droeg stuk op aan de paus
- ▶ Franciscus houdt de wereld een spiegel voor
- ▶ Heilige spreekt Antwerpse tussentaal

Erik DE SMET

Akteur Jenne Declair, bekend van diverse televisieseries, brengt de komende weken in meerdere zalen *Franciscus, de heilige jongleur* van de Italiaanse theatermaker en Nobelprijswinnaar Dario Fo. Het stuk vertelt Franciscus' verhaal op basis van overleveringen die nooit werden opgenomen in het officiële levensverhaal van de heilige. Dario Fo, bij ons in de jaren 1970 bekend geworden door *Mistero Buffo* en de vertellingen die Jennes vader Jan Declair bracht, droeg de herwerking van de tekst intussen op aan de huidige paus.

„Ik ben niet katholiek opgevoed, mijn ouders wel”, vertelt Jenne Declair. „Ik vind Franciscus echter de *graafste* heilige die ik ken. Tijdens een bezoek aan Assisi was ik ontroerd bij het zien van de Portiunculakapel en het huisje dat Franciscus met eigen handen heeft gebouwd. Wat

Franciscus spelen veranderde Jenne Declair naar eigen zeggen danig. © Rudi Schuerewegen

die man bracht, was authentiek theater. Hij noemde iedereen en zelfs de dieren 'mijn broeder' of 'mijn zuster', hij preekte in de volkstaal en barstte zoals gospelzangers uit in spontaan gezang.”

Dario Fo schildert Franciscus als een sympathieke revolutionair, een soort nar die de samenleving (en paus Innocentius III) een spiegel voorhoudt. Dec-

leir: „Dario Fo beschouwt zichzelf ook als een nar. Hij is een behoorlijk linkse rakker (Fo schreef ooit een hilarisch stuk waarin hij spotte met het Vaticaan, *n.d.r.*), maar sinds de komst van paus Franciscus is hij gekeerd. 'Zo iemand hebben we nodig in de strijd tegen de corruptie', zei hij. Bij Fo ben ik kind aan huis en ik stapte op hem af met de vraag of

ik zijn Franciscus mocht brengen. Ik moest me wel eerst bewijzen, maar leerde veel van hem.”

Het stuk is een epische vertelling. We horen Franciscus preken, zijn getuige van diens ontmoeting met de paus en zijn erbij als hij de wolf van Gubbio ontmoet. Declair brengt het stuk in een Antwerpse tussentaal. Franciscus sprak ook in de volks-

taal. Fo gebruikte in zijn eigen opvoeringen het oud-Umbrisch, Franciscus' dialect. Klanken en accenten zijn voor Fo dan ook belangrijke theaterelementen.

„Ik had nog nooit iets dergelijks gedaan”, zegt Jenne Declair over zijn Franciscus. „Bijna anderhalf uur sta ik alleen op het podium. Vier maanden van voorbereidingen stak ik erin. Ik moest ook weten waarover Franciscus het had, niet enkel religieus, maar ook politiek. Franciscus spelen heeft mentaal en spiritueel een weerslag op mijn leven evenals op mijn loopbaan als acteur. Franciscus meende wat hij zei. Hij sprak bijvoorbeeld over een wereld zonder geld. Daarmee bedoelde hij dat winstbejag de wereld kapotmaakt, dat alle ellende voortkomt uit de zucht naar geld en macht. Hij roept ons ook op niet voorbij te gaan aan onze medemens.”

Franciscus, de heilige jongleur op 1 november in Podium Bloos in Breda, op 22 november in Rataplan in Antwerpen, op 5 december in de Sint-Gertrudiskerk in Zandvliet, op 13 december in cultureel centrum Nova op het Kiel (Antwerpen) en op 17 december in cultureel centrum De Kern in Wilrijk. In 2015 toert Declair met het stuk door Vlaanderen.

Oorlog maakt kunstenaars groot of kapot

Kunst in de Grote Oorlog toont hoe de schok van Wereldoorlog I ook in kunst en literatuur werd gevoeld

Ilse VAN Halst

„Vroeger kende ik de haat niet. Sinds Duitsers België vermoordden, haat ik hen met heel mijn ziel.” Dat schreef Emile Verhaeren, de dichter met wie de tentoonstelling *Kunst in de Grote*

Oorlog in Antwerpen opent. Het is de zevende tentoonstelling in de reeks *De Modernen* van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, dit keer met het Provinciaal Museum Emile Verhaeren en het Letterenhuis.

Verhaeren is al bijna zestig en beroemd wanneer Wereldoorlog I uitbreekt. Voor sommigen was hij zelfs een kandidaat voor de Nobelprijs Literatuur. Verhaerens sneer naar Duitsland illustreert meteen het thema van de tentoonstelling. In elk kabinet verwoorden en verbeelden kunstenaars de schok die 1914-1918 teweegbracht. Kranten en affiches schetsen het tijds kader. Wat de een schildert, beschrijft de ander met woorden. We zien het borstbeeld van Verhaeren op leeftijd zowel als *De man met de trui* van Oscar Jespers, in 1914 aanstormend talent van achttien. Het is Jespers' eerste beeld dat genade vindt in de ogen van zijn vriend Paul van Ostaijen.

Op de vlucht

Bleven die kunstenaars in eigen land, anderen belandden in het buitenland. Zoals Rik Wouters, die aan het front streed en als deserteur werd geïnterneerd in Nederland. „De intense hoofdpijnen waaraan Wouters leed en zou sterven, had hij al. De oorlog als zodanig veranderde zijn manier van schilderen niet”, legt curator Nanny Schrijvers uit.

Heel anders verging het Jules Schmalzigaug, tijdens de oorlog een gevierd futuristisch schilder. Schrijvers: „Hij keert het futurisme de rug toe omdat het in zijn

Nachtmerrie-oorlog van Rik Wouters. © KMSKA/Lukasweb

ogen te oorlogsgezind is. Het futurisme zag de oorlog als middel bij uitstek om tabula rasa te maken met het verleden en opnieuw te beginnen.” Schmalzigaug zou zelfmoord plegen.

De carrière van Marthe Donas kreeg dan weer een extra impuls. Via het Nederlandse Goes vluchtte ze naar Dublin, waar ze in contact kwam met de glas-in-loodkunst. Vandaar ging het richting Parijs, waar ze haar weg vond in het kubisme.

„Meer dan in vreedstijd zochten en onderhielden ze contact met elkaar, over grenzen en fron-

ten heen”, weet Schrijvers. „Dat illustreert de correspondentie tussen kunstenaars. Zo ontstonden hele netwerken die elkaar bevruchtten. In Nederland werden geregeld tentoonstellingen gehouden ten voordele van oorlogsgewonden met werk van jonge Belgische schilders. Voor hen betekende dat vaak het begin van een succesvolle carrière.”

Kunst in de Grote Oorlog loopt nog tot 11 januari in de Koningin Fabiolazaal in Antwerpen (Jezusstraat 28). Info: 03 224 95 61 of www.kmska.be.

Advertentie

Mijn Stannah Starla, de stijl die me bevalt,
de teruggevonden vrijheid ...

Documentatie en gratis prijsofferte op

info@stannah.be

0800 95 950

www.stannah.be

Naam + Voornaam .....

Adres .....

Postcode ..... Stad .....

Tel: ..... E-mail .....

Stannah bvba, Poverstraat 94, 1731 Relegem

Stannah